

Hjalmar opptatt av at det var skikkelig vardet og merkete ruter, og han vardet ruter fra Dindalshytta til Engan, til Driva, til Urvasbekken og til Jenstad.

Om somrene fikk Hjalmar fraktet varene som han trengte med hest og vogn. Om vintrene var det mere slitsomt. Han strevde mye med å bære proviant og utstyr, ofte i djup snø, slik at han kunne servere middag om det kom overnattingsgjester eller spandere kaffe og formkaker til de som stakk innom.

Slik drev Hjalmar på til sykdommen tvang hma til å slutte i slutten av 50-åra. Han hadde flere opphold på sykehus, og hver gang han kom hjem strevde han seg ut på hytta som han var så glad i, og som han følte at han hørte til.

Hjalmar døde i 1961, og det ble så stille i Dindalen etter at han kom bort. Det var liksom slik at Hjalmar, Dindalen og Dindalshytta var ett, det hørte sammen.

Til å beskrive Hjalmar's ettermæle kan brukes to ord - GODHET og GJESTFRIHET. Det dekker igrunnen alt han sto for – det å tjene andre.

Ved Dindalshytta ble det i 1962, av venner, reist en bauta av stein til minne om Hjalmar.

Når Trondhjems Turistforening fikk Dindalshytta som arv etter Hjalmar Olsen i 1961, var det mange som var spent på hva turistforeningen vil gjøre med hytta. Den ligger utenom rutenettet til de øvrige hytter som T.T. eier i Sylene og Trollheimen, og var i en enklere standard enn de andre turisthytter.

Mange ble tilfreds når turistforeningen allerede etter kort tid begynte med restaureringsarbeider og forbedringer slik at Dindalshytta også i fremtiden kan være samlingspunkt i Dindalen for slitne fjellvandrere. Måtte også Hjalmar's ånd få leve videre ved Dindalshytta.

Rolf Nerhoel

ROLF NERHOEL er gårdbruker på Lønset. Han har vært og er fortsatt svært aktiv i politikk og i organisasjonsliv i bygda, og har stor interesse for bygdehistorie. Han er nå formann i Oppdal viltneemd. Ved innvielsen av den utbedrede Dindalshytta høsten 1983 fortalte han om Dindalen og tiden da Hjalmar Olsen bygde opp og hadde Dindalshytta. Ved minnesteinen til Hjalmar ved hytta leste han opp diktet «Kvilsteinen» av Jon Ottar Uv. Rolf Nerhoel er en solid hjelper for drifta av Dindalshytta.

Vepsebolet og kikkerten

AV TOR BOLLINGMO

For et par år siden opplevde min bror og jeg noe som heldigvis ikke er daglig kost, selv ikke for flittige fjellvandrere. På en av våre mange turer nord og øst for Nordpå i Haltdalen, hadde vi akkurat kommet over øvre del av tregrensa. Vi hadde tatt fatt på de litt tuete småmyrene som skulle føre oss opp mot fastere og mer berglendt fjellgrunn. Det var i begynnelsen av juli, en litt fuktig formiddag-svarme sto tungt i de sørvendte liene, og langs bekkedrag og småsøkk lå fremdeles rester av snøfonner som svalende oaser i den stekende sola. Vi planla å ta en rast i skråningene opp mot Blåstøten. Der visste vi at bekken brått gikk over i et flere meter høyt fall, og i enkelte år på denne tiden hadde det dannet seg en dyp og lang tunell i en snøfonn som lå tvers over bekken. Hvis det var slik også i år, var vi interesserte i å få tatt noen bilder av dette naturlige byggverket.

Det ble en tung trasking langs tuene, og vi hufset på sekkene for å skifte punkt for gnaget over skuldrene. Det sørklet og sukket rundt støvlene. Plutselig stanset bror min opp rundt tyve meter borte. Han så spørrende på meg. Hva var det for en lyd? Jeg rakk hverken å høre eller forstå noe som helst, før han med ett slo rundt seg med armene, hoppet i været, løp litt tvilrådig frem og tilbake og deretter satte i strak sprint oppover langs myra uten å si, et pip. Ryggsekken så plutselig ut til å ha blitt lett som ei fjær. Det ante meg hva som var i ferd med å skje, og jeg la avgårde i stikk motsatt retning som om jeg skulle ha en bøling ville bagger i hælene.

Etter en drøy femtimeter stanset jeg og fikk raskt øyenkontakt med broderen. Han sto langt oppe i fjellskråningen og hadde både kastet sekken og vrent av seg bukka. Etter en lang og omstendelig tur i en stor bue rundt myra var jeg fremme og fikk høre om antall stikk. Det var fem, og alle satt nede på leggene. Det svei skikkelig.

Jeg kunne straks bidra med den nyttige opplysning at han regelrett

må ha tråkket på et bol av jordveps *Vepsa vulgaris*, hvorpå han repliserte at jeg som kjente disse dyrene så godt vennligst burde gå ned for å hente kikkerten som han hadde mistet ved første stikk. Jeg oppfattet ikke alvorret i utsagnet før han med den eldre brors klare myndighet gjentok: Gå og hent kikkerten min!

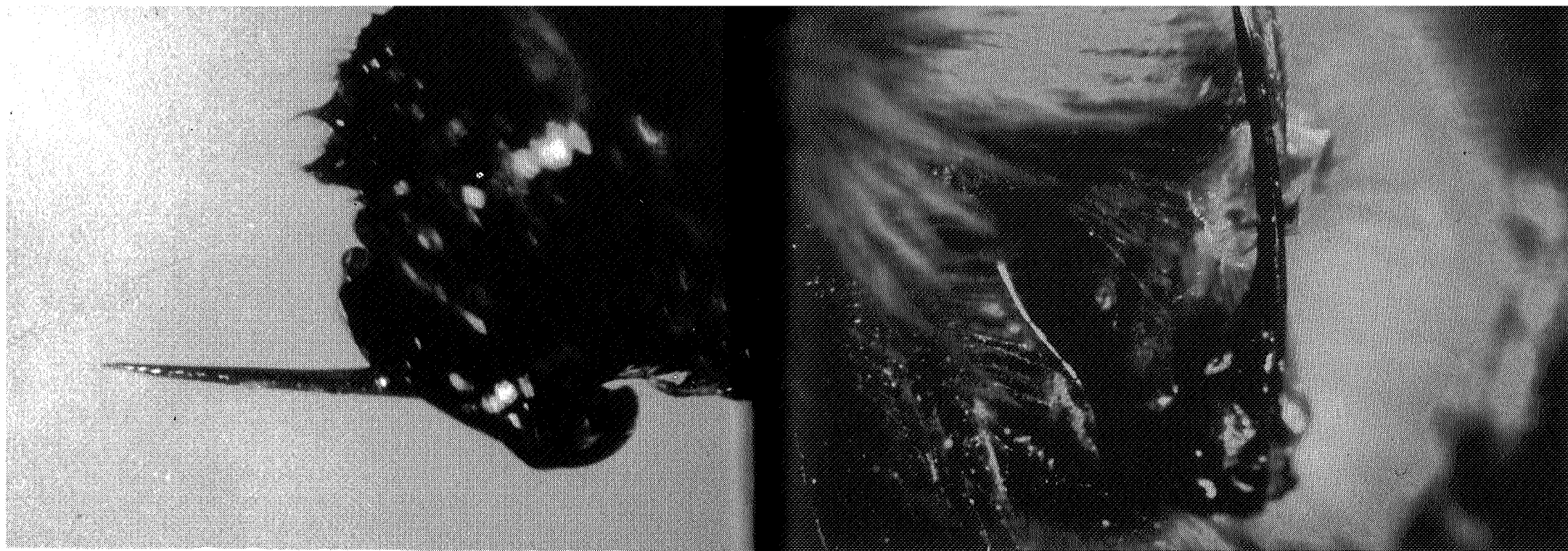
Det var ingen vei tilbake. I diskusjoner med folk om hvor lett veps stikker hadde jeg ofte presisert at det skal svært mye til. Bare når man regelrett plasserer hånden på veps og humler eller får dem i klem innenfor klærne, stikker de, hadde jeg sagt. Men hva med en illsint vepsekoloni som nettopp hadde fått boligkvarteret rasert? Det meste av motet ble etterlatt med ryggsekken og bror min idet jeg tuslet nedover. Kikkerten kunne tydelig sees som et mørkt punkt ved ei lita tue ute på myra. Jeg bestemte meg for å gå rolig frem, iallefall til jeg så eller hørte tegn til liv. Et øvet øye burde gjenkjenne en vepsehorde på betryggende hold, trøstet jeg meg.

Jeg sto urørlig rundt tyve meter fra kikkerten. Ikke kunne jeg høre noen veps, og det eneste synlige av interesse var en liten rødbrun perlemorsommerfugl som lett flagret fra tue til tue. Hva visste vel den om mennesket som sto der klar til å stikkes til døde av tusen veps i harnisk. Jeg gikk forsiktig noen skritt nærmere. Ingen reaksjon. I øyenkroken kunne jeg skimte bror min som sto urørlig og tydelig spent. Kanskje var det like før han ropte at det ikke var så nøye med denne kikkerten likevel? Et par skritt til..... og enda noen. Varmen var iferd med å bli påtrengende. Vepsebolet måtte være like i nærheten. Kanskje lå det mellom meg og kikkerten? De neste skrittene tok jeg litt sidelengs. Fremdeles stille. Merkelig at ingen veps var å se. Det kunne ikke være mer enn fem-seks meter frem til det lille svarte instrumentet som lå der og stirret spent på meg med to blanke, kulrunde øyne. Jeg løftet venstre fot forsiktig til et nytt steg, og da....der....en veps! Jeg kunne tydelig se det lille insektet lette fra tua kikkerten lå ved, og som et gulstripet jagerfly skjød den i korte rykk frem og tilbake over det svarte fremmedlegemet. Det gikk som et søkk gjennom meg, og jeg sto dørgende stille. Hva nå? Vepsen forsvant i tuegresset og alt ble stille igjen. Da ség det et overmot over

I skråningen opp mot Blåstøten visste vi at bekken gikk over i et flere meter høyt fall og langet en dyp og lang tunnell i snøen.

←

(Tor Bollingmo).

Arbeiderne hos honningbienen er villig til å ofre livet for dronningen og moderlandet. Brodden har mothaker som på en harpun, og giftblæren og endel av tarmsystemet rives ut idet den stikker. Bienen dør deretter i løpet av kort tid.

meg. De angrep jo slett ikke. Jeg måtte jo befinne meg like ved bolet. Kanskje var de så opptatte med reparasjonsarbeide at de ikke enset meg? Det neste skrittet mener jeg må ha vært fullstendig lydløst, og nå var det nesten bare å bøye seg frem for å nå kikkertremmen. Jeg kjente hvordan det dunket i tinningene idet jeg bøyde meg frem, snappet opp remmen og plutselig befant meg i fullt sprang oppover myra. Jeg kunne høre hele verden lette bak meg i et summende brøl, og lenger fremme skimtet jeg bror min gripe etter ryggsekken og gjøre seg klar til ytterligere retrett. Jeg stampet og løp....

De fleste veps og humler stikker bare når du setter hånden direkte på dem eller får dem i press mellom kroppen og klærne, sier jeg til bror min og løfter kaffekoppen til et langt og dypt sup. Det fosset klart bekkevann ned gjennom et stort gap av et hull i snøfonna like nedenfor oss. Vi satt og så ut over myrlandskapet lenger nede. I

Humlene har en lang, glatt brodd i bakenden akkurat som vepsene. Ved stikk benytter humlene «symaskin-metoden», og stikker flere ganger i rask rekkefølge. Derfor oppfattes det som om de brenner.

kikkerten kunne vi se husene nede i Aunegrenda, og noen lette godværs skyer i sør fortalte oss at det varme været ville vare ved.

Det er stor forskjell på hvordan de forskjellige sosiale insektene stikker, fortsatte jeg.

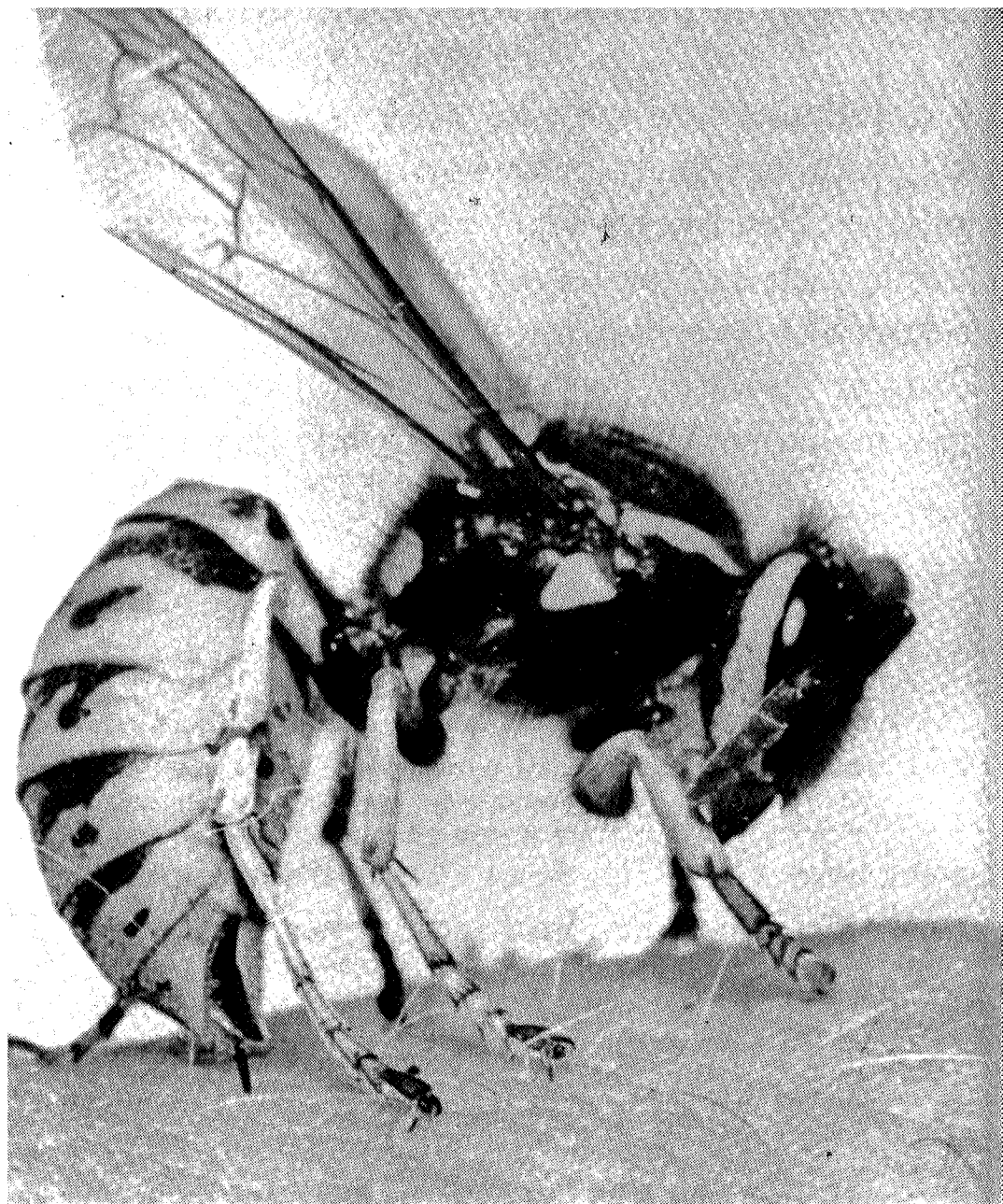
Jeg synes de stikker ganske likt, kom det fra broderen. Han skrapte forsiktig med finnkniiven på et stort rødt felt på den ene leggen.

Neida, fortsatte jeg ivrig. Vepsene er rene rovdyr som lever av andre insekter. Derfor trenger de giftbrodden til å avlive byttet med. Mange tror at vepsen mister brodden når den stikker, men det er ikke tilfelle. Den har en glatt brodd som sitter som støpt i vepsekroppen.

Men hva med denne da, spør bror min og holder pekefingeren opp foran meg. På fingerspissen ligger det en ørliten, hårtynn spiss.

Den brodden der er brukket tvers av, sier jeg. Hvis du klasker til vepsen idet den stikker, kan brodden brette av på den måten. Men

Vepsene er rovdyr som lever av andre insekter. De benytter brodden til å avlive byttet. Brodden er derfor glatt, den kan lett trekkes ut igjen etter et stikk og benyttes flere ganger.

(Foto fra bokverket Djurens Värld).

hvis den rekker å stikke uten å bli tilklasket, stikker den av og har et langt og aktivt liv foran seg.

Men dør den ikke etter å ha stukket da, spør han.

Det er biene det. Arbeider-biene har brodd med mothaker, akkurat som på en harpun. Idet bien stikker blir brodden sittende dønn fast, og hele giftblæren og en del av tarmsystemet rives ut av dyret som dør etter kort tid. Slike arbeidere gir livet sitt for dronningen og moderlandet.

Og da er det vel ikke sant at humlene brenner heller da, sier bror min oppgitt.

Neida, humlene har en lang, glatt brodd i bakenden, akkurat som vepsene. Når de stikker gjør de det etter symaskin-metoden. De stikker på flere punkter tett etter hverandre, og dermed oppfattes det hele som brenning av den som blir stukket. Men hårbekledningen på humla har slett ikke nesleceller slik noen later til å tro. Den er rett og slett en tykk pels som dyret har for å holde varmen. Humlene er blant de ytterst få insekter som kan produsere og lagre egen kroppsvarme. Dessuten er de meget fredsæle. De stikker bare når du setter hånden på dem eller de kommer i klem....Bror min reiser seg brått.

Synes du ikke vi skulle komme oss opp på Blåstøten, sier han, og basker på seg ryggsekken. Der er det alltid en svalende bris og en sånn herlig stillhet....

Jeg tusler etter og har forstått litt mer.

Ti'an, og dei gamle stian

*Ti'an, ti'an. –
Attende går dei gamle stian.
Attende åt ei anna væ'l og ti'
    enn di.
Og fram, kan hende,
trødd av dei
som meir enn du,
kjende land og lende.*

*Alt som rak
det rak på stian.
Her kom dei gå'an,
kom dei ri'an.
I dei kjende, nemme fa'r
visste dei kor vegen bar.
Her kunne ferdesmannen
finna vegen fram åt grannen.
Og langt og lenger skride
ut i væ'l'a vide.*

*På hesterygg frå Romerrike', –
frå Aten
kom gull og sverd og byttevarer.
No' til bates, no' til me'n
åt farmann, hus og garder.
Og sjølvemannetanken god
den kom på stiom
i dei gamle tiom.
So var han med
og bygde land og rike,
steg for steg.
Kulturer med, tillike,
denne krokute,
forunderlege raksterveg.*

*Ti'an, ti'an. –
Enno kan du sjå
dei gamle stian.
Som runer – tia snart
har viska bort i lende'.
Om du i smått
kan tenkje stort
om det som var,
tyder du dei enno
mellom lyng og bar
kan hende – ?*

